

והרמב"ם ז"ל סובר שבכלל האיסור הוא ללמוד על השעות והעתים הטובים והרעים, או להתחשב באותם דברים בנוגע לעתיד (ע' הל' עכו"ם יא), גם בדברים שעל פי חכמת האצטגנינות. וצריך עיון (עפ"י ר"ן).
 עוד בעניני ניהוש וסימנים – ע' בחולין צה.

דף סו

קמג. א. מה עונשו של המקלל אביו ואמו? מה דינה של הבת שקיללה, וכן טומטום ואנדרוגינוס?
 ב. אזהרתו מניין?
 ג. מה הדין כשקללם שלא בשם?

א. המקלל אביו ואמו – בסקילה (גזרה שוה דמיו בו – דמיהם בס). וכן דינה של הבת המקללת, וכן טומטום ואנדרוגינוס (איש איש).

בירושלמי (ה"א) מובא שיש עונש כרת למקלל אביו ואמו [ומה שלא שנו זאת במשנת כריתות – משום שאינו במעשה. ע' שטמ"ק ריש כריתות. ומשום כך אין בו חטאת. עפ"י תורת כהנים]. ויש אומרים שתלמוד שלנו חולק על הירושלמי בדבר. (ע"ע בספר המצוות להרמב"ם שם ובהערות ר"ה העליר; אמת ליעקב קדושים כ,ט).

ב. אזהרת מקלל אביו ואמו למדוה במסקנא מיתור אלהים לא תקלל; ונשיא בעמך לא תאר, שאזהרה אחת מהן מיותרת [כי יש ללמדה מחברתה ומלא תקלל חרש ב'מה הצד']. ואם אינה ענין לגופה תנהו ענין לאב ואם.

כיון שנלמד מונשיא בעמך... אינו חייב אלא באב ה'עושה מעשה עמך' וכדין המקלל את חברו (עפ"י גמרא פה. ורש"י).

ג. קללם שלא בשם – פטור.
 קילל בכינוי – לחכמים (= רבי מנחם ברבי יוסי) פטור, ולרבי מאיר חייב.
 הרמב"ם פסק לפטור. וצידד החזו"א שאעפ"כ עבר בלאו דאורייתא.

דין המקלל חברו ועצמו – בשבועות לו.

קמד. א. הבא על קטנה המאורסה בעדים והתראה – מה דינו?
 ב. מה דינו של הבעל נערה המאורסה שנבעלה בעבר שלא כדרכה ועדיין היא בתולה?

א. הבא על קטנה המאורסה; לחכמים דינו בסקילה, ולר' מאיר אינו נסקל. ואמר רב שמסתבר שלרבי מאיר חייב חנק. וכן דעת רבי יונתן (ומת האיש השכב עמה לבדו). ואילו לרבי יאשיה פטור לגמרי (ומתו גם שניהם – עד שיהיו שניהם שוים).

בקטנה נשואה, לתירוץ אחד בתוס' לרבי יאשיה פטור ולרבי יונתן חייב בין לרבי מאיר בין לחכמים. ולתירוץ אחר – לחכמים חייב חנק. ולפירוש רבנו תם לדברי הכל חייב.

- ב. הבעל נערה המאורסה שנבעלה שלא כדרכה ועדיין היא בתולה; לתנא קמא דינו בסקילה, ולרבי (וכן היא דעת רבי מאיר בסתם מתניתין. עתוס') בחנק כבעולה (ומת האיש אשר שכב עמה לבדו).
- א. מודה רבי לענין קנס שדינה כבתולה (רבי זירא – קדושין ט. וכ"מ רפ"ג דכתובות ולהלן עג:).
- ב. נראה שהערה, למאן דאמר זו נשיקה – דינה כביאה שלא כדרכה, שלחכמים נשאת בתולה והבא עליה בסקילה, ולרבי דינה כבעולה (עפ"י חזון איש).

דף סז

- קמא. א. מהו עונשו של המסית לעבודה זרה; הדיוט או נביא; מסית את היחיד או את הרבים?
ב. האם המסית נענש ללא התראה? כיצד מעידים עליו?
- א. המסית את חברו לעבוד עבודה זרה – דינו בסקילה.
ואם הוא נביא שהיה מתנבא בשם הקב"ה לעבוד עכו"ם (או שאמר בשם עכו"ם. ערמב"ם; חזו"א) – לחכמים, דינו בסקילה גם כן. ולר"ש – בחנק.
מדיחי עיר הנדחת – לחכמים בסקילה, ולרבי שמעון בחנק. וסתם מתניתין כחכמים.
מסית ומדיח ונביא השקר, אין בהם חיוב חטאת בשוגג – מפני שאין בהם מעשה (עפ"י תורת כהנים. עתוס' סה: ד"ה הואיל).

- ב. המסית אינו צריך התראה, שאפילו אמר לשנים – הם עדי ומביאים אותו לב"ד וסוקלים אותו. וכשאמר לאחד, אומר לו: יש לי חברים רוצים בכך (כדי שיהיו עדים בדבר). ואם היה ערום וחושש לדבר בפניהם – מכמינים לו עדים אחורי הגדר, והוא אומר: אמור מה ששמעת ביחוד (= ביני לביניך), והלה אומר לו, והוא אומר לו: היאך נניח את אלקינו שבשמים ונלך ונעבוד עצים ואבנים. אם חוזר בו – מוטב. ואם אמר: כך היא חובתנו, כך יפה לנו – העומדים מאחורי הגדר מביאים אותו לב"ד וסוקלים אותו.

- קמו. א. עונשו של המכשף – במה?
ב. מה בין מעשה שדים למעשה כשפים?

- א. המכשף או המכשפה, אם עשו מעשה ממש ע"י כישוף; לדעת סתם מתניתין, רבי עקיבא וכן עזאי ורבי יהודה – דינם בסקילה. (ונחלקו על מקור הילפותא). ולרבי יוסי הגלילי – בסייף.
אם אחז את עינים (ע"י כחות כישוף) ללא פעולה ממשית – פטור אבל אסור.
אבל בכגון החכמים שהיו עוסקים בספר יצירה, ועל ידי שהיו מצרפים אותיות השם שבהם נברא העולם, נבראה בריאה – אין זה כישוף ומותר (שלא על ידי מכשפות באה [על ידי שם טומאה. ערש"י צא סע"א. וע"ש מהרש"א], אלא מעשה הקב"ה הוא על ידי שם קדושה שלו. רש"י). [ולמה נקרא שמם 'כשפים' – שמכחישים פמליא של מעלה].

- ב. אמר רבי אייבו בר נגרי אמר רבי חייא בר אבא: בלטיהם – אלו מעשה שדים (בלט' – בהחבא. שהשדים נסתרים ואינם נראים. והיו החרטומים עושים בלחשיהם על ידי שדים. רש"י). בלהטיהם – אלו מעשה כשפים (שנעשה מעצמו ולא ע"י שדים. וכמו לה ט החרב המתהפכת – מאליה. רש"י).
ואמר אביי: המקפיד על כלי (שאינו יכול לעשות דבר בלא כלי הראוי לאותו דבר. רש"י) – שד. שאינו מקפיד – כשפים.